

Staan en opvallen met de Piklervisie

'Wereldvrede begint op de commode' Emmi Pikler

Week van de opvoeding 2020

Als je er als opvoeder en begeleider wilt staan voor je kinderen, kun je zeker inspiratie halen uit de visie van Emmi Pikler. Kinderen vallen op in het opvoeden vanuit deze visie! Kinderen en hun ontwikkeling zijn in beeld en opvoeders genieten van de ontwikkeling en de verzorging!

Bij SKDH is deze visie één van de inspiratiebronnen voor ons pedagogisch beleid en onze werkwijze met de kinderen. Wat houdt dat concreet in? Wat kun je daarvan terugzien op de groepen? En wat kun je als ouder/ verzorger uit deze visie gebruiken in de opvoeding van je kinderen?

De visie

Een kind is vanaf de geboorte competent en heeft de mogelijkheid om te groeien en zich te ontwikkelen. De ontwikkeling start al voor de geboorte. In de buik hoort de baby bijvoorbeeld de stemmen van bekende personen en hij herkent deze na de geboorte. Andere competenties waar een baby mee geboren wordt, zijn o.a. kunnen zien, ruiken, voelen, contact maken met anderen, nieuwsgierigheid en zich ontwikkelen: de hersenen zijn zo aangelegd dat zij groeien in omvang en complexiteit en zij ontwikkelen zich tegelijkertijd met de natuurlijke ontwikkeling van een kind in het groter worden en steeds meer kunnen. Ook kan de baby laten merken wat hij voelt en wil door bewegingen die hij maakt, zijn hoofd bijvoorbeeld ergens naar toe of juist afdraaien en door verschillende huilgeluiden te maken. Wist je dat baby's wereldwijd dezelfde klanken maken bij bepaalde behoeften?

De visie van Emmi Pikler gaat uit van het competente kind en sluit in haar werkwijze steeds aan bij wat een kind nodig heeft en waar hij aan toe is in zijn ontwikkeling. Daarbij staan de volgende pijlers van de visie centraal:

- ✓ Aandachtige verzorging (bij eten, drinken, verschonen en andere verzorgingsmomenten): Liefdevolle en aandachtige verzorging is een onmisbare basis voor kinderen om zich zo optimaal mogelijk te kunnen ontwikkelen. Daarom werken we, vanaf dag 1 na de geboorte, met een kind samen in de verzorging. Dat betekent allereerst dat de verzorger van het kind luistert en kijkt om te achterhalen wat het kind nodig heeft. Reageren op wat een kind nodig heeft, het kind voeden bij trek of in bed leggen bij behoefte aan rust, is de eerste samenwerking. Tijdens het voeden, verschonen, klaar maken om naar bed te gaan en andere verzorgingsmomenten benoemt de verzorger wat zij gaat doen. Het kind hoort daardoor niet alleen taal -wat helpt in de taalontwikkeling-, maar voelt zich ook gezien en gehoord door de verzorger, dit helpt in de ontwikkeling van het zelfbeeld en eigenwaarde. Daarnaast is het kind steeds voorbereid op wat er gaat gebeuren, kan zich daarop instellen, meewerken en later samenwerken door steeds meer handelingen zelf te doen (de ontwikkeling van zelfstandigheid). Door deze samenwerking ontstaat er een fijn moment van samenzijn tijdens de verzorging. Het kind en de verzorger genieten samen van dit moment. De rust, tijd en aandacht zorgen ervoor dat het kind is 'opgeladen' om daarna zelfstandig fijn te kunnen spelen of slapen;
- ✓ De zelfstandige bewegings- en spelontwikkeling (grote en fijne motoriek): Een kind kan zich zelfstandig ontwikkelen van jonge baby liggend op de rug naar omrollen, gaan tijgeren, kruipen, zitten, staan en lopen. Dit kan een kind in zijn eigen tempo ontdekken en leren, op zijn eigen manier. De verzorger maakt dit mogelijk door het kind tijd en ruimte te geven, op zijn rug te spelen leggen in een veilige en fijne omgeving en zelfstandig te laten spelen. Een jonge baby zal de eerste tijd vooral alleen op zijn rug liggen en op die manier zijn lichaam voelen en ontdekken. Door het bewegen van hoofd, armen, benen en romp worden de spieren sterker en ontdekt het kind de mogelijkheden van zijn lichaam. Doordat hij groeit, worden zijn botten en pezen sterker. Dit samen, plus de rijping van de hersenen, zorgt ervoor dat een kind zich verder ontwikkelt en, wanneer hij eraan toe is, zelf volgende bewegingen, als draaien naar de zij, rollen, tijgeren, kruipen en zitten gaat maken. Al dit oefenen en onderzoeken is nodig om verder te komen. Het kind komt kleine frustraties tegen, wanneer iets nog niet lukt. Dit helpt bij zijn persoonlijkheidsontwikkeling in bijvoorbeeld doorzettingsvermogen, creatief zijn en oplossingen vinden.

In de spelontwikkeling gaat een kind eerst zijn handen ontdekken en dit is zijn eerste spelmateriaal. Later kan spelmateriaal, dat de baby makkelijk vast kan pakken, in een boogje boven en naast hem gelegd worden. Een kind gaat steeds meer mogelijkheden ontdekken met de spelmaterialen en als hij kan voortbewegen (rollen, tijgeren, kruipen) kan hij met grotere materialen spelen en nog meer variaties ontdekken. De verzorger zorgt voor voldoende spelmaterialen die

passen bij het spel van het kind en een Voorbereide Ruimte om in te spelen;

- ✓ **Socialisatie** (normen en waarden eigen kunnen maken): Als volwassenen dragen wij normen en waarden uit naar de kinderen. Die kunnen per cultuur en gezin verschillen. Een belangrijke basale menselijke waarde is 'sociaal met elkaar omgaan'. Kinderen doen elkaar soms onbewust pijn, bijvoorbeeld ontdekken hoe de haren van een ander kind voelen, een ander kind omduwen als het kind naar het speelgoed, wat hij graag wil hebben, kruipt of wanneer een kind met de auto wil spelen die een ander kind in zijn hand heeft. Op zulke momenten kan de verzorger laten merken hoe we met elkaar om willen gaan. Door de hand van het kind voorzichtig van de haren los te maken en te vertellen dat dit pijn doet bij het andere kind; door aandacht te geven aan het kind dat omgevallen is en te vertellen dat het kind langs hem kroop en hij daardoor gevallen is; en door meer van hetzelfde speelgoed neer te leggen en te vertellen dat er meer auto's liggen en het kind met een auto kan spelen waar nog niemand mee speelt. De kinderen leren vooral hoe zij zich 'horen' te gedragen door het voorbeeldgedrag dat wij de hele dag laten zien: hoe praat ik met de kinderen (luid en gehaast of op laag volume en rustig); wat doe ik als ik eet en drink (snel eten, met volle mond praten of rustig tijd nemen voor de maaltijd en eerst mijn mond leeg eten); gooi ik zelf speelgoed in de bakken bij het opruimen of leg ik het er zorgvuldig in; neem ik dingen bij kinderen uit hun handen (afpakken) of vraag ik om de knuffel, beker, etc. en wacht ik tot het kind het aan mij geeft of neerlegt; lach ik om (het gedrag van) een kind en praat ik óver hem of heb ik respect voor (de eigenheid van) het kind en praat ik mét hem, etc. etc. Door respectvol met het kind en anderen om te gaan, leren kinderen hoe de wereld in elkaar zit en hoe zij met elkaar kunnen omgaan.

Op de groepen van SKDH

Op de groepen van SKDH kun je de visie terugzien in de speelomgeving van de kinderen. Veel groepen hebben een grondbbox waar jonge kinderen veilig kunnen spelen en bewegen. De klimmaterialen zoals de Piklerdriehoek, de Piklerplateaus en de Pikkler kruiptunnel zijn vaak aanwezig. De spelmaterialen vanuit de visie van Emmi Pikler zijn te herkennen aan hun eenvoud en open karakter. Bijvoorbeeld stapelbekers en bakjes, huishoudelijke materialen als (afwas)bakken, vergieten, mandjes, tasjes, verschillende borstels (afwas-, champignon-, nagel-), houten (gordijn)ringen, kunststof armbanden, (zak)doeken. Daarnaast zijn er auto's, poppen, blokken, duplo, kunststof dieren en andere spelmaterialen aanwezig. Door het aanbieden van verschillende materialen komen de kinderen in aanraking met verschillende vormen, groottes en andere eigenschappen van materialen. Doordat er meerdere van dezelfde materialen aanwezig zijn, is er voldoende beschikbaar voor meerdere kinderen. Doordat de Voorbereide Ruimte altijd klaar staat, hebben de kinderen altijd de mogelijkheid om te bewegen, spelen en ontwikkelen wat hun manier van leren en 'taak' in het leven is.

Pedagogisch medewerkers zorgen met aandacht voor de kinderen. Tijdens de verzorgingsmomenten zijn zij in interactie met de kinderen en kunnen de kinderen ontwikkelen in hun zelfstandigheid doordat zij de mogelijkheid krijgen om dat wat zij zelf kunnen en willen doen, zelf te doen.

Als ouder/verzorger

Als ouder/verzorger kun je de visie thuis gebruiken in de opvoeding van en verzorgingsmomenten met je kind. Je kunt samenwerken met je kind en zijn zelfstandigheid ondersteunen, door wat hij zelf kan, zelf te laten doen, binnen de grenzen en normen en waarden die jij belangrijk vindt. Je kunt thuis een Voorbereide Ruimte creëren waarin je kind zelf kan spelen met de spelmaterialen die passen bij zijn ontwikkeling.

Met vragen en voor meer inspiratie kun je altijd terecht bij de pedagogisch medewerkers van de groep of Team Pedagogiek van SKDH. Geschreven door Lea de Vries; Pikler-pedagoog en -trainer SKDH